

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1898.

Andra Kammaren.

N:o 1.

Sedan Riksdagen i enlighet med riksdagsordningens § 2 samlats i Stockholm lördagen den 15 januari 1898, sammanträdde Andra Kammaren

Måndagen den 17 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af representanten för Nora domsaga herr Johan Johansson i Noraskog, såsom den ledamot, hvilken bevisat de flesta riksdagarne, med följande helsningstal:

Mine herrar! Såsom den till riksdagsåren äldste bland eder, mine herrar, är det min grundlagsenliga rätt och tillika en heder-sam pligt att helsa eder samtliga välkomna till förnyadt arbete, nya ansträngningar för fosterlandets väl! Under liflig önskan, att alla saker måtte utföras i enighet, sämja och inbördes vänskap, samt under nedkallande af den högstes välsignelse öfver våra arbeten, får jag härmed förklara Andra Kammarens förhandlingar öppnade för denna riksdag.

§ 2.

Herr ordföranden anmälde, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses.

§ 3.

Herr ordföranden uppläste berättelsen om den i § 32 riksdagsordningen föreskrifna fullmagsgranskning, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 15 januari 1898.

Sedan till följd af stadgandet i 32 § riksdagsordningen herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riks-

gäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmagter, som jemlikt riksdagsordningens nämnda paragraf borde ega rum, så infunno sig nu å anvisad lokal inom kongl. kanslihuset af fullmäktige i riksbanken herrar vice ordföranden bland nämnde fullmäktige, lektorn m. m. H. R. Törneblad, lektorn S. G. von Friesen och hemmansegaren m. m. Olof Jonsson, samt af fullmäktige i riksgäldskontoret herrar ordföranden bland nämnde fullmäktige generaldirektören m. m. F. A. Anderson, bergsbruksidkaren J. Johansson och direktören m. m. G. F. Östberg.

Af telegrafkommissarien Martin Filip Nyström och generaldirektören Carl Fredrik Theodor Nordström aflemnade fullmagter att vara ledamöter af Andra Kammaren granskades samt befunnos vara i föreskrifven form utfärdade; och skulle protokoll öfver hvad sålunda förekommit meddelas Andra Kammaren, hvarjemte fullmagterna skulle till kammaren öfverlemnas.

In fidem
Joh. O. Ramstedt.

§ 4.

Vid upprop enligt den öfver kammarens ledamöter upprättade förteckningen befunnos samtliga ledamöter närvarande med undantag af herrar E. Svensson i Karlskrona, C. W. Collander, A. Hallqvist och P. G. Näslund, hvilka låtit insända läkarebevis derom, att de af sjukdom vore hindrade att tillstädeskomma, samt herr J. I. Crusebjörn, som anmält, att han på grund af tjänstegöromål först i morgon kunde inställa sig.

§ 5.

Herr ordföranden föredrog en från hans excellens herr statsministern ankommen skrifvelse, hvari meddelades, att Hans Maj:t Konungen ville i dag kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m. å kongl. slottet mottaga den deputation, som enligt 33 § riksdagsordningen hade att hos Konungen begära talman och vice talman för kammaren.

Härefter tillkännagaf herr ordföranden, att han anmodat nedan uppräknade kammarens ledamöter att utgöra nämnda deputation, nemligen såsom ordförande herr H. Andersson i Nöbbelöf och såsom ledamöter herrar O. G. Eklund i Stockholm, E. A. Lindblad, C. G. Johansson i Aflösa, Esbjörn Pehrsson, A. L. Apelstam, K. G. Karlsson, J. Johanson i Valared, C. G. Bäckgren, A. Andersson i Olsbenning, S. Söderberg och J. E. Centerwall.

§ 6.

Kammarens sammanträde upplöstes härefter till kl. 12,45 e. m.

§ 7.

Då deputationen vid nämnda tid återkom, tillkännagaf dess ordförande, att Hans Maj:st Konungen behagat utnämna herr greve Robert De la Gardie till talman och herr Axel Swartling till vice talman för kammaren.

§ 8.

Sedan ålderspresidenten till talmannen öfverlemnat ordförandeklubban, helsade talmannen kammaren med följande ord:

Mine herrar! Hörsammande Konungens bud, går jag ännu en gång att intaga den plats i Eder krets, som jag under sistlidna riksdagar innehaft.

Under ungdomens och den tidigare mannaålderns dagar betyder ett år icke så särdeles mycket i afseende å lifskrafterna. Det går vanligtvis helt lätt förbi och utan någon betydligare inverkan på dessa krafter. Men annorlunda blifver det, när man hunnit till det åldersmätt, som nu är mitt. Man är då med eller mot sin vilja tvungen att räkna med dubbla tjänstar — icke, gudnås, i afseende å ökade meriter, men väl med afseende å minskade krafter. Det är för mig därför i än högre mån än förut af nöden att få behålla den förtroendefulla välvilja, som jag hittills från kammarens sida åtnjutit och som gjort det för mig lätt att föra talmansklubban.

Mätte så äfven under denna riksdag få fortfara, och måtte framför allt våra öfverläggningar och beslut vittna om kärlek till fäderneslandet och blifva till dess gagn och bästa! Ske alltså!

§ 9.

Herr talmannen föredrog det under § 3 här ofvan intagna protokoll; och blefvo de deri omförmälda, inför herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet företedda fullmagter af kammaren godkända, hvarefter af herr talmannen tillkännagafs, att fullmagterna skulle i kammarens kansli till vederbörande återställas.

§ 10.

De enligt § 4 här ofvan omförmälda förfall för herrar Svensson, Hallqvist, Näslund och Crusebjörn blefvo af kammaren godkända.

§ 11.

Herr talmannen föredrog dels å nyo det under § 4 här ofvan omförmälda sjukbetyg rörande herr C. W. Collander, hvilket var så lydande:

»Att riksdagsmannen, fabrikör Carl Wilh. Collander från Uddevalla, som för sinnessjukdom vårdas å Solna sjukhem, till följd af denna sjukdom för närvarande och tills vidare är urståndsatt att sköta sina offentliga eller enskilda angelägenheter, intygar jag härmed på heder och samvete.

Solna sjukhem, Sundbyberg, 10 januari 1897.

Henry Marcus,

legit. läkare, öfverläkare vid Solna sjukhem.»

dels ock följande protokollsutdrag:

Utdrag af förmynderskapsprotokollet, hållet vid rådstufvurätten i Uddevalla den 22 november 1897.

§ 23. Till rådstufvurätten inlemnar herr stadskassören Johan Collander, å herr medicine doktoren O. Torstenssons vägnar, en så lydande ansökning:

»Till Uddevalla rådhusrätt.

Då min sväger, fabrikören Carl Wilhelm Collander, enligt medföljande läkareintyg, är oförmögen att sjelf vårda sig och sin egendom, får jag härmed vördsamt anhålla, att rådhusrätten måtte förklara min bemälda sväger omyndig samt för honom utse förmyndare, och får jag härtill föreslå hans broder stadskassören Johan Collander. Persberg per Sköfde den 18 november 1897.

D:r O. Torstensson.

Egenhändig namnteckningen bevittna

E. Karlsson.

Emil Karlsson.

Detta förmynderskap är jag villig åtaga mig.

J. Collander.»

hvarvid är fogadt ett så lydande bevis:

»Att riksdagsmannen, fabrikör C. W. Collander från Uddevalla vårdas å Solna sjukhem för sinnessjukdom och att han, till följd af denna sjukdom, för närvarande ej är i stånd att taga vård om sig eller sin egendom, intygas på heder och samvete.

Solna sjukhem, Sundbyberg 18 november 1897.

Henry Marcus,

legit. läkare, öfverläkare vid Solna sjukhem.»

Efter uppläsandet af dessa handlingar

Resolveras

Då styrkt blifvit, att riksdagsmannen, fabrikören Carl Wilhelm Collander, till följd af sinnessjukdom, icke är i stånd att taga vård om sig och sin egendom; alltså pröfvar rådstufvurätten, med bifall till ansökningen, jemlikt 19 kap. 4 § ärfdabalken, lagligt förklara honom, fabrikören Carl Wilhelm Collander, omyndig, äfvensom att till hans förmyndare förorda hans broder stadskassören Johan Collander; åliggande det den sistnämnde att, vid förmynderskapets

utöfning, iakttaga föreskrifterna i 22 och 23 kap. ofvan åberopade balk samt lagen den 18 april 1884.

Om detta rättsens beslut skall kungörelse i Post- och Inrikes tidningar införas.

Som ofvan

In fidem
Ernst Nyberg.

Härefter lemnades på begäran ordet till herr Hedin, som yttrade:
Herr talman! Ehuru jag ej har någon anledning att antaga, att denna omyndighetsförklaring icke redan skulle hafva vunnit laga kraft, så — och då detta icke här finnes intygadt — tillåter jag mig hemställa, att kammaren behagade besluta, att denna handling lägges på bordet, tills vidare, för att efter talmannens bestämmande föredrages, sedan herr talmannen har erhållit visshet om, huru med den saken sig förhåller.

På derom af herr talmannen gjord proposition biföll kammaren herr Hedins sålunda gjorda hemställan.

§ 12.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren:

att vid nästa plenum, som utsattes till tisdagen den 18 i denna månad kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m., företaga val af sekreterare, samt

att nästa onsdag den 19 dennes utse tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarne, två ledamöter att hafva inseende öfver Riksdagens kansli, åtta ledamöter att jemte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening samt tre ledamöter att handhafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 13.

Kammaren beslöt, efter hemställan af herr talmannen, som förmälde sig hafva om tiden för valen samrådt med Första Kammarens talman, att nästa lördag den 22 dennes företaga val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, samt att suppleanternas antal skulle liksom vid föregående riksdagar vara lika med de ordinarie ledamöternas.

§ 14.

Till talareplats för ledamöter, som kunde önska deraf begagna sig, anvisades på herr talmannes förslag den nedersta platsen i främsta stolraden till venster om talmansbordet.

§ 15.

Kammaren åtskildes kl. 1,15 e. m.

H. Odencrants.

Carl Lindhagen.

Tisdagen den 18 Januari.

Kl. 10,30 f. m.

§ 1.

I enlighet med kammarens under § 12 i gårdagens protokoll antecknade beslut företogs nu val af sekreterare, till hvilken befattning vice häradshöfdingen E. Nathorst Böös ensam anmält sig såsom sökande.

Valet anställdes i föreskrifven ordning med slutna sedlar; och befans efter valsedlarnas öppnande och uppräknig valet hafva så utfallit, att till sekreterare utsetts bemälda E. Nathorst Böös med 151, eller alla afgifna rösterna.

Sekreteraren, som härefter instälde sig, öfvertog, efter erhållen kännedom om valets utgång, protokollsföringen.

*C. Lindhagen.**H. Odencrantz.*

§ 2.

Herr talmannen och kammarens herrar ledamöter afgingo kl. 10,50 till Storkyrkan, hvarest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjenst begaf sig kammaren till rikssalen, der Hans Maj:t Konungen med ett tal öppnade Riksdagen.

Sedan hans excellens herr statsministern härefter uppläst Kongl. Maj:ts berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdagens sammanträde sig tilldragit samt herrar talmän till Hans Maj:t Konungen framfört uttrycken af kamrarnes undersåtliga vördnad, och hvardera mottagit ett exemplar af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof, afslutades ceremonien på rikssalen, hvarefter kammaren, enligt beslut, fattadt före afgången från dess samlingsrum, vid utgåendet från rikssalen åtskildes.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Onsdagen den 19 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Jemlikt förut fattadt beslut företogs nu val af tre ledamöter att deltaga i talmansöfverläggningarna, och blefvo dertill utsedde:

herr <i>J. Johansson</i> i Noraskog	med 200 röster,
» <i>G. Ryding</i>	» 199 »
och » <i>Ivar Månsson</i>	» 124 » .

Närmast i röstetal kom herr *H. Andersson* i Nöbbelöf med 76 röster.

§ 2.

Vid derefter anstaldt val af de två ledamöter, hvilka jemte två ledamöter af Första Kammaren skulle hafva inseende öfver Riksdagens kansli, blefvo dertill valde:

herr <i>G. Swanberg</i>	med 157 röster,
och » <i>M. G. Bruzelius</i> »	» 156 » .

Närmast i röstetal kom herr *Chr. Lovén* med 2 röster.

§ 3.

Vidare företogs val af åtta ledamöter att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjening, och valdes dervid:

herr vice talmannen <i>A. Swartling</i>	med 147 röster,
» <i>H. Amnéus</i>	» 147 »
» <i>H. Andersson</i> i Nöbbelöf	» 147 »
» <i>S. J. Boëthius</i>	» 147 »
» <i>E. Hammarlund</i>	» 147 »
» <i>J. Johansson</i> i Noraskog	» 147 »
» <i>P. Pehrson</i> i Törneryd	» 147 »
och » <i>O. Erickson</i> i Bjersby	» 143 » .

Närmast i röstetal kom herr *P. Ersson* i Vestlandaholm med 2 röster.

§ 4.

Slutligen anstaldes val af tre ledamöter att hafva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter, dervid i sådant afseende utsågos:

herr *Elis Nilson* med 127 röster,
 friherre *W. von Schwerin* » 123 »
 och herr *I. von Knorring* » 122 » .

Närmast i röstetal kommo herrar *A. Petri* och *C. Faxe* med hvardera 3 röster.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästförestående 4 §§ omförmälda val.

§ 6.

Afgåfvos följande motioner, nemligen af:

herr *E. O. Wavrinsky m. fl.*, n:o 1, om anslag för år 1898 till underhåll af den internationella fredsbyrån i Bern,

herr *E. H. Sjövall*, n:o 2, om tillägg till 16 § i förordningen om landsting, och

n:o 3, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående undervisningen i välskrifning vid de allmänna läroverken, samt

herr *D. Persson* i Tällberg, n:o 4, om viss ändring i förordningen angående stämpelafgiften.

Dessa motioner bordlades.

§ 7.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr *J. Crusebjörn* numera anländt till riksdagen och denna dag intagit sin plats bland kammarens ledamöter.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

På derom af herr talmannen gjord hemställan beslöt kammaren, att nämnda kongl. proposition skulle för hänvisning till vederbörligt utskott föredragas nästa måndag den 24 dennes.

Vidare anmäldes och bordlades följande inkomna ärenden:

Kongl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdags sammanträde sig tilldragit, samt

Riksdagens år 1897 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

§ 9.

Bifölls, efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, en af herr vice talmannen *A. Swartling* gjord hemställan, att kammaren, med herr talmannens begifvande, ville besluta, att det tal, som herr talmannen vid Riksdagens öppnande höll inför

Hans Maj:t Konungen, måtte få intagas i kammarens protokoll; och skulle alltså det ifrågavarande talet här inflyta; varande det-samma af följande lydelse:

Allernådigste Konung! Ehuru sjelf en krigets son, grundade Eders Majestäts höga stamfader hos oss en fredens æra, som, troget vårdad af hans ättlingar, nu vuxit ut till den i Sveriges tideböcker hittills aldrig än antecknade längden af öfver 80 år. Hvilket inflytande ett så långt och oafbrutet fredslugn kan hafva på den inre utvecklingen i ett land, som förstår att rätt begagna sig derutaf, derom lemnades de ojäfaktigaste vittnesbörd genom den under sistlidne sommar här i Stockholm anordnade industri- och konstutställningen, en utställning, som därför icke blott var det skönaste bladet i Eders Maj:ts tjugufemåriga regerings jubelkrans, utan äfven blef ett diplom, berättigande Sveriges folk till en vida mera framskjuten plats i nationernas rad, än vi ens vågat ana eller hoppas.

Om blicken *inåt* på denna utveckling sålunda är väl egnad att ingifva oss hugnad och stolthet, så gäller detta än mera om blicken *utåt* på de statsrättsliga och politiska förhållanden i andra länder, jemförda med våra egna, ty hvart helst vi skåda — fjerran eller nära, hos stora folk eller hos små — knappast någonstädes finna vi någon motsvarighet till den urgamla, sedan hedenhös ivuxna och därför sansade och måttfulla frihet, som är det säkraste värnet såväl emot reaktionens tvångströja som emot folkyrans förlöpnigar. Vi hafva härutinnan ingenting att afundas *något* annat land.

Det år, som nyss flutit ner i tidens ström, har för Eder, Herre Konung! såsom den älskade och vördade herskaren öfver ett fritt och tacksamt folk varit ett sannskyldigt jubelår, men det har äfven för Eder såsom den ömme familjefadern varit ett år rikt på sol och värme, ty helt visst klappade fadershjärtat högt utaf glädje, då en älskad son såsom sin korade brud hemförde den väna furstedottern från Danmarks leende nejder, under det att nationen hyl-lande glädde sig åt att sålunda se till Sverige återbördad Karl XV:s dotters dotter.

Riksdagens Andra Kammare frambär inför Eders Majestät uttrycken af sin djupa undersåtliga vördnad, kärlek och tillgifvenhet.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 12,18 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Torsdagen den 20 Januari.

Kl. 1/23 e. m.

§ 1.

Följande motioner afgåfvos:

af herr *G. Jansson* i Krakerud, n:o 5, om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till lag angående upphäfvande af fideikommiss med afseende på fast egendom m. m.,

af herr *C. Sandquist*, n:o 6, om ändrad lydelse af 6 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet,

af herr *M. Höjer m. fl.*, n:o 7, om ändrad lydelse af 15, 18, 19 och 33 §§ i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm,

af herr *C. Johansson* i Aflösa, n:o 8, om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående statens öfvertagande af utbildning utaf lärare vid småskolor,

af herr *O. Anderson* i Hasselbol, n:o 9, om ändring af lagen angående byggnad och underhåll af kyrka m. m., och

n:o 10, om ändring af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård, samt

af herr *J. E. Centerwall*, n:o 11, angående förhöjd aflöning till stationskarlar vid statens jernvägar.

Dessa motioner bordlades.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,41 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Fredagen den 21 Januari.

Kl. 1½ 3 e. m.

§ 1.

Ordet lemnades på begäran till
herr *Johansson* i Aflösa, som yttrade:

Herr talman! Mine herrar! Sedan jag i går framlade min motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående statens öfvertagande af utbildningen utaf lärare vid småskolor, har jag kommit att fästa min uppmärksamhet på att i följd af förbiseende i densammas kläm ingenting blifvit nämndt angående lärarinnorna vid småskolorna, utan endast om lärarne. Emellertid har det naturligtvis varit min mening, att äfven småskolelärarinnorna skulle komma i åtnjutande af den förbättrade utbildning genom statens försorg, som motionen åsyftar att bereda lärarne vid småskolorna. Jag får därför hos kammaren anhålla, att i motionens kläm efter ordet »lärare» måtte få inflyta orden »och lärarinnor». Klämman skulle derigenom få följande förändrade lydelse:

»att Riksdagen behagade i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning angående lärarnes och lärarinnornas utbildning vid småskolorna samt sedan till Riksdagen inkomma med förslag härom.»

Den af herr *Johansson* sålunda gjorda framställning bordlades till ett kommande sammanträde.

§ 2.

Härefter aflemnades nya motioner af:

herr *T. Zetterstrand*, n:o 12, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till lag angående upphäfvande af fideikommiss med afseende på fast och lös egendom m. m.;

herr *P. Pehrsson* i Åkarp, n:o 13, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till viss ändring af förordningen om in-teckning i fast egendom; och

herr *E. A. Lindblad*, n:o 14, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om omarbetning af lagen angående väghållningsbe-svärets utgörande på landet m. m.

De aflemnade motionerna bordlades.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *K. G. Karlsson* under åtta dagar från och med den 24 dennes.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

Riksdagens år 1897 församlade revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning; och

Riksdagens kanslideputerades memorial n:o 1 angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,43 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.